

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.09.1974, sp. zn. 2 Cz 19/74, ECLI:CZ:NS:1974:2.CZ.19.1974.1

Číslo: 38/1975

Právní věta: Při úvaze o tom, kdy se poškozený dověděl o škodě (§ 196 odst. 1 o. z.), je třeba vycházet z prokázané vědomosti poškozeného o vzniklé škodě, nikoliv jen z jeho předpokládané vědomosti o této škodě. Tvoří-li nárok na náhradu škody nedělitelný celek, začíná promlčecí doba běžet teprve tehdy, až se poškozený dozví o celé škodě. Za samostatné nároky na náhradu škody je nutno považovat nároky ze dvou i více oddělitelných škodných událostí, a to i když jde o opakování téhož porušení právní povinnosti mezi týmiž subjekty (např. dvěma oddělitelnými neoprávněnými zásahy škůdce proti majetku téhož poškozeného). Z hlediska promlčení nelze proto považovat nároky náhradu škod vznikajících a narůstajících pokračujícím porušováním téže právní povinnosti za jediný nedělitelný nárok na náhradu škody, který by vznikl teprve po skončeném porušování právní povinnosti nebo po dovršení celkové škody, nýbrž za samostatné nároky, k jejichž uplatnění začíná běžet promlčecí doba, jakmile se poškozený o vzniklých škodách dověděl.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.09.1974

Spisová značka: 2 Cz 19/74

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Promlčení

Předpisy: 40/1964 Sb. § 106

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 38/1975 sb. rozh.

Při úvaze o tom, kdy se poškozený dověděl o škodě (§ 196 odst. 1 o. z.), je třeba vycházet z prokázané vědomosti poškozeného o vzniklé škodě, nikoliv jen z jeho předpokládané vědomosti o této škodě.

Tvoří-li nárok na náhradu škody nedělitelný celek, začíná promlčecí doba běžet teprve tehdy, až se poškozený dozví o celé škodě.

Za samostatné nároky na náhradu škody je nutno považovat nároky ze dvou i více oddělitelných škodných událostí, a to i když jde o opakování téhož porušení právní povinnosti mezi týmiž subjekty

(např. dvěma oddělitelnými neoprávněnými zásahy škůdce proti majetku téhož poškozeného).

Z hlediska promlčení nelze proto považovat nároky náhradu škod vznikajících a narůstajících pokračujícím porušováním téže právní povinnosti za jediný nedělitelný nárok na náhradu škody, který by vznikl teprve po skončeném porušování právní povinnosti nebo po dovršení celkové škody, nýbrž za samostatné nároky, k jejichž uplatnění začíná běžet promlčecí doba, jakmile se poškozený o vzniklých škodách dověděl.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 27. 9. 1974, [2 Cz 19/74](#))

Žalobce se domáhal proti žalovaným náhrady škody částkou 19 400,- Kčs. Uváděl, že žalovaní jako uživatelé bytu v jeho rodinném domku v K. byt řádně neužívali, od r. 1966 prováděli v bytě řeznické a uzenářské práce, místnosti užívali pro tyto účely a jako skladiště a tím způsobili, že dřevěná palubová podlaha v kuchyni byla zachváčena houbou dřevomorkou a byla zcela zničena, dveře z chodby do kuchyně byly také napadeny houbou a byly proto vysazeny, vstupní dveře jsou u střední zdi rovněž narušeny houbou a bude třeba je odstranit; také v ostatních místnostech jde zřejmě o napadení podlahy houbou. Poukazoval dále na to, že žalovaní neopravovali elektrické zařízení, kování, zámky a komínová dvířka a že celý byt je tak zanedbán, že potřebuje zevrubnou opravu. Tento stav zjistil žalobce po vystěhování žalovaných, k němuž došlo 23. 10. 1969. V žalobě uplatňovanou částku 19 400,- Kčs specifikoval žalobce jednak částkou 3 900,- Kčs na odstranění závad v údržbě bytu, dále částkou 13 500,- Kčs na úhradu nové podlahy a částkou 2000,- Kčs na úhradu nových zárubní.

Žalovaní namítali, že byt byl vlhký, že houba, kterou tu zjistili na jaře 1968, pocházela do vlhkých heraklitových desek, které měl žalobce uskladněny na chodbě u zdi pokoje, kde se houba nejprve objevila. Poukazovali také na to, že jim žalobce ztěžoval vytápění bytu, hlavně tím, že nedal vyčistit komín. Namítali rovněž promlčení žalobního nároku s tím, že žalobce zjistil výši škody již při šetření na místě provedeném 12. 9. 1968 MěstNV v K.

Okresní soud v Kutné Hoře rozsudkem z 28. 9. 1973 (označeným jako mezitímní) rozhodl, že základ žalobního nároku neopodstatněný jednou polovinou. V odůvodnění tohoto rozsudku soud prvního stupně odvodil na základě posudku znalce mykologa a dalších důkazů, že příčinou vzniku houby a jejího bujení je také to, že žalovaní do r. 1966 bytu náležitě neužívali a ani jej řádně nevětrali, vzal však v úvahu i skutečnost, že byt byl vlhký a že žalobce vlhkost ještě zvyšoval vyléváním vody v blízkosti domu. Poněvadž pak z posudku znalce vyplynulo, že zamoření houbou nelze zcela odstranit, neboť se může udržet ve zdích, určil soud volnou úvahou znehodnocení domku o 20 %. Námitkou promlčení se soud prvního stupně nezabýval.

V odvoláních proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně namítli žalovaní znovu promlčení, žalobce pak v rámci odvolání rozšířil návrh na náhradu škody o dalších 18 000,- Kčs s přísl., což odpovídalo podle jeho názoru 50%nímu znehodnocení domku.

Krajský soud v Praze rozsudkem z 29. 11. 1973 nepřipustil změnu návrhu ohledně dalších 18 000,- Kčs a změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu o zaplacení 19 400,- Kčs zamítl, přičemž vyhradil rozhodnutí o nákladech řízení soudu prvního stupně. Odvolací soud opřel své rozhodnutí ve věci samé o zjištění, že žalobci bylo nejpozději 12. 9. 1968 známo z výsledku komisionální prohlídky, že byt žalovaných je a že žalobce byl již také v uvedené době přesvědčen, že příčinou výskytu a rozšíření dřevokazné houby je jednání žalovaných.

Okresní soud v Kutné Hoře pak usnesením z 28. 3. 1974 uložil žalobci, aby zaplatil žalovaným na nákladech řízení 2959,80 Kčs a na účet soudu na zálohované náklady 1297,80 Kčs.

Nejvyšší soud ČR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že uvedenými rozhodnutími soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 106 odst. 1 o. z. je pro počátek promlčecí doby rozhodný den, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Je přitom třeba vycházet ze skutečné vědomosti o škodě, nikoliv jen z předpokládané vědomosti.

Tvoří-li právo na náhradu škody určitý nedělitelný celek, začíná promlčecí doba běžet teprve tehdy, až se poškozený dozví o celé škodě.

Skládá-li se uplatněný nárok z oddělitelných složek práva na náhradu škody, jako je tomu např. při škodě na zdraví pokud jde odškodňování bolesti, odškodňování ztížení společenského uplatnění, odškodňování ztráty na výdělku, odškodňování účelných nákladů léčení, a zároveň při věcné škodě, začíná promlčecí doba u každé z uvedených složek nároku na náhradu škody běžet samostatně, i když jde o nároky vzniklé z téže jednorázové škodné události (srov. např. rozhodnutí uveřejněné pod č. 28/1970 Sbírky soudních rozhodnutí, jehož závěry lze vztáhnout i na rozhodování o uvedených nárocích na náhradu škody). To platí i o později vzniklých následcích téže škodné události, které znamenají další škodu, jejíž náhradu nabylo možno dříve uplatnit, protože ještě škoda neexistovala (viz např. rozhodnutí uveřejněné pod č. 71/1970 Sbírky soudních rozhodnutí).

Jako zcela samostatné nároky na náhradu škody nutno považovat nároky z různých oddělitelných škodných událostí, byť k nim došlo mezi týmiž subjekty, a to i když jde o opakování téhož porušení právní povinnosti (např. dvěma oddělitelnými útoky proti majetku téhož občana).

Z těchto hledisek je tedy nutno přistupovat k rozlišení, zda je o jediný nedělitelný nárok na náhradu škody nebo o více samostatných nároků, byla-li škoda způsobena pokračujícím porušením téže právní povinnosti.

Pro účely promlčení nelze považovat škody vznikající a narůstající pokračujícím porušováním téže právní povinnosti za předmět jediného nedělitelného nároku na náhradu škody, jenž by vznikal teprve od ukončení porušování právní povinnosti nebo od dovršení celkové škody, nýbrž je třeba v těchto případech rozhodovat o samostatných dílčích nárocích, pro jejichž vymezení je třeba zjistit časový průběh vzniku a narůstání škody. Opačný názor by vedl i k nežádoucím důsledkům, že by poškozený mohl oddalovat uplatnění svého nároku u soudu do doby, kdy škoda neúměrně naroste.

Za uvedených předpokladů byl by rozsudek odvolacího soudu zamítající celý žalobou uplatněný nárok pro promlčení správný pouze tehdy, kdyby bylo prokázáno, že se žalobce dnem 12. 9. 1968, ze kterého vychází odvolací soud, případně nejpozději dnem 16. 2. 1969 (když žaloba došla na soud 17. 2. 1970), dozvěděl o celé již dovršené škodě, jejíž náhradu žalobou uplatňuje.

Stížnost pro porušení zákona právem vytýká, že se odvolací soud vůbec nezabýval při úvahách o promlčení tou částí nároku, která spočívá v žalobcem uváděném zanedbání údržby bytu (např. pokud je o poškození elektrického zařízení, zámků, kování, komínových dvířek atd.). Stížnost pro porušení zákona v této souvislosti poukazuje na zápis sepsaný po skončeném jednání orgánu MěstNV v K. 12. 9. 1968, z něhož není patrné, že by při prohlídce bytu žalovaných byl zjišťován také stav uvedeného zařízení a vybavení bytu, a dovozuje, že bylo povinností odvolacího soudu při rozhodování o námitce promlčení opatřit si spolehlivá skutková zjištění o tom, kdy se žalobce dozvěděl o škodě na tomto zařízení bytu, když jinak mu údajně žalovanými přístup do bytu neumožnili. K tomu lze ještě dodat, že s ohledem na závěry rozhodnutí soudu druhého stupně bylo třeba opatřit především spolehlivá skutková zjištění o tom, kdy žalobcem uváděné škody na zařízení bytu skutečně vznikly a kdy žalobci

vzhledem k ustanovení § 164 o. z., vznikl nárok požadovat od žalovaných jako uživatelů bytu náhradu za toto poškození, které způsobili v domě. U této části žalobního nároku šlo nepochybně o samostatný nárok (případně více nároků), který nelze směřovat s nárokem na náhradu škody vzniklé v souvislosti s napadením podlahy v místnostech houbou dřevomorkou.

Dosavadní specifikace žaloby neumožňuje ani posoudit obsah a rozsah požadované náhrady za zanedbání údržby bytu.

Pokud jde o škodu způsobenou houbou dřevomorkou, nutno oddělit škody vzniklé do úřední prohlídky bytu dne 12. 9. 1968 od škod vzniklých později. V rámci uplatněného nároku na náhradu škod vzniklých do uvedeného dne, který je třeba považovat za samostatně žalovatelný, a tedy i promlčitelný nárok, mohl odvolací soud zamítnout žalobu pro promlčení jen v té části, kde by měl spolehlivě zjištěno, že se žalobce o již vzniklé škodě dozvěděl. Jestliže úřední prohlídka bytu v přítomnosti žalobce byla provedena pouze v části bytu a podle zápisu z 12. 9. 1968 bylo zjištěno zasažení podlahy dřevomorkou v ložnici a u dřevěných zárubní vchodu do ložnice z chodby, nemohl odvolací soud bez provedení dalších důkazů vztahovat jednorocní promlčení začínající tímto dnem i na škodu, k níž došlo v jiných částech bytu, i kdyby již objektivně existovala. Tím méně se pak mohly vztahovat závěry odvolacího soudu o promlčení na pokračující poškození podlahy houbou dřevomorkou, k němuž došlo po uváděném dni 12. 9. 1968.

S ohledem na dosud nejasněnou specifikaci žaloby, jakož i na to, že dosavadními důkazy nelze spolehlivě vymežit, co z celkově žalobou uplatněné částky 19 400,- Kčs připadá na již promlčený nárok, je stížnost pro porušení zákona důvodná. Soudy obou stupňů tu porušily svými rozhodnutími zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 132 a § 153 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 106 odst. 1 o. z.

Stížnost pro porušení zákona je důvodná také v části týkající se jednak rozhodnutí odvolacího soudu, jímž nebyla připuštěna změna návrhu, a jednak rozhodnutí soudu prvního stupně o nákladech řízení v částce 2959,80 Kčs; obě tato rozhodnutí byla totiž rovněž vydána při nedostatečném skutkovém podkladu, takže i zde byl porušen zákon v ustanoveních § 6, § 95 odst. 2, § 120 odst. 1, § 132, § 142 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř.